

Manifest IFLA per les estadístiques

Antecedents

Aquest document va ser promogut per Clàudia Lux, presidenta a la conferència de la Secció a Mont-real (agost de 2008). La idea era tenir un document aprovat que parlés de la importància de les estadístiques bibliotecàries, atès que demostren el valor que les biblioteques suposen per als seus usuaris i per a la societat en general. Les dades estadístiques són indispensables per a la gestió interna de les biblioteques, però poden ser alguna cosa més. Quan es presenten als responsables polítics, a les institucions que financen les biblioteques o al públic en general, influeixen en la planificació estratègica i poden crear i mantenir la confiança en les biblioteques.

MANIFEST PER LES ESTADÍSTIQUES DE BIBLIOTECA

«Les biblioteques i els serveis d'informació són útils a la societat preservant la memòria, nodrint el desenvolupament, capacitant per a l'educació i la recerca, i donant suport a la comprensió internacional i al benestar de la comunitat.»
(Alex Byrne 2005)

Les estadístiques de biblioteques: les dades poden marcar la diferència

Tant les dades quantitatives com les qualitatives sobre els serveis, sobre l'ús i sobre els usuaris de les biblioteques són fonamentals per fer palès i confirmar el valor excepcional que proporcionen.

El valor informatiu de les estadístiques depèn que siguin completes i ràpides, i caldrà la participació de totes les biblioteques del país.

Les estadístiques bibliotecàries són necessàries per gestionar-les eficaçment, però encara ho són més per promocionar els serveis de la biblioteca entre els diferents tipus d'actors: els polítics i els finançadors, els administradors de biblioteques i el personal, els usuaris potencials i els reals, els mitjans de comunicació i el públic en general. Les estadístiques que estan dirigides als responsables polítics, als gestors i als finançadors, són essencials per decidir sobre els nivells de servei i sobre la planificació estratègica per al futur.

Les estadístiques bibliotecàries poden fer visibles una gran quantitat de tasques que han servit perquè les biblioteques obrissin i garantissin l'accés a informació rellevant per a tots els grups de població.

Què és el que mostren les estadístiques

Mesurant les entrades cap a les biblioteques (inclosos els recursos, els edificis, l'equipament, el personal i les col·leccions), les estadístiques bibliotecàries mostren el compromís dels polítics i de les autoritats amb els serveis bibliotecaris.

Comptabilitzant les sortides, l'ús de les col·leccions i dels serveis bibliotecaris, tant els tradicionals com els nous serveis de biblioteca electrònica, les biblioteques mostren l'adequació dels seus serveis a les poblacions respectives. La comparació entre els recursos esmerçats i els serveis rebuts, informa de l'eficiència dels serveis bibliotecaris.

Les dades sobre l'ús i l'acceptació dels serveis bibliotecaris poden indicar també els resultats de les biblioteques sobre la població. Cada resultat (en alfabetització, en competència en la recerca d'informació, en l'èxit de l'educació o en inclusió social) serà més evident si s'afegeixen dades qualitatives procedents d'estudis d'usuaris als resultats estadístics.

Les biblioteques han assumit noves responsabilitats en el món canviant de la informació; els calen noves estadístiques per gestionar i promocionar aquestes noves tasques.

La qualitat de les estadístiques de biblioteques

La correcció, la fiabilitat i la comparació de les dades és fonamental a l'hora de valorar i fer servir les estadístiques bibliotecàries. La qualitat d'aquestes estadístiques a nivell nacional –i per tant a nivell internacional– depèn del lliurament a temps i exacte de cadascuna de les biblioteques i d'una edició acurada per evitar errors i malentesos. Cal fer servir les mateixes definicions i els mateixos mètodes perquè els resultats entre regions o països siguin comparables.

Les biblioteques no depenen totes de les mateixes autoritats. La majoria donen servei a institucions concretes (universitats o firmes comercials) o bé a comunitats. Altres institucions poden ser responsables de la missió, del funcionament o de la regulació legal de les biblioteques derivada de les seves competències. Per tant, diferents institucions i organitzacions amb objectius diversos poden sentir-se responsables de recollir les dades de les biblioteques que en depenen.

La recollida de dades estadístiques s'iniciarà sempre en una biblioteca concreta, però l'objectiu ha de ser recollir dades a nivell regional o nacional. Amb aquesta finalitat, les biblioteques han de col·laborar per formar xarxes regionals/nacionals per a les estadístiques bibliotecàries per garantir que el sistema nacional de biblioteques funciona amb eficàcia.

El model de qüestionari

Atesa la varietat de responsabilitats en les estadístiques bibliotecàries, és cabdal que es faci servir un model uniforme de qüestionari amb dades i mètodes estandarditzats.

Per això, s'ha desenvolupat un model de qüestionari per a biblioteques públiques i acadèmiques en un projecte conjunt de l'IFLA, la UNESCO i l'ISO, l'Organització Internacional d'Estandardització. El qüestionari, amb 23 preguntes, està basat en l'estàndard ISO per a estadístiques bibliotecàries i ha estat desenvolupat considerant tant els serveis tradicionals com els serveis de biblioteca electrònica. Uns assajos a Amèrica Llatina i al Carib han demostrat la viabilitat de fer servir el qüestionari per recollir dades bibliotecàries comparables.

El model d'estadístiques bibliotecàries posa de manifest les entrades i les sortides de les biblioteques i mostra el paper de la biblioteca com a punt d'accés a la informació, com a centre de trobada i de comunicació, i com a lloc per a l'aprenentatge i la recerca. Es pot obtenir més informació si els resultats del qüestionari es posen en relació amb dades socio-demogràfiques compilades per la UNESCO i altres entitats internacionals, per exemple, en relació a la situació de l'alfabetització, a la de l'educació o a la de l'accés a Internet en un país.

Finançament, legislació i xarxes

S'encoratja els governs i altres ens amb responsabilitats de decisió a establir i finançar adequadament unitats centrals per a la compilació de dades estadístiques nacionals amb base al model de qüestionari i per donar suport als ens locals i regionals per recollir-les.

La comunitat internacional ha de donar suport a les biblioteques i als serveis d'informació en la compilació i comparació d'estadístiques uniformes i fiables sobre els seus recursos i serveis, i així promoure i donar suport al paper de les biblioteques en la alfabetització informacional, en l'educació i en la cultura.

L'IFLA i la UNESCO estan disposades a donar suport al desenvolupament de sistemes d'estadístiques bibliotecàries nacionals per assegurar que les biblioteques funcionen amb eficàcia i per al reconeixement de la contribució de les biblioteques a la societat del coneixement.

Per tal d'obtenir dades fiables, i mitjançant la cooperació internacional, seran desenvolupats mòduls de formació en estadístiques. L'objectiu últim ha de ser, per una banda, que les biblioteques individuals facin servir estadístiques per a una gestió eficaç, i per l'altra, compilar i coordinar dades bibliotecàries a escala nacional –i finalment internacional– per tal de fer visible la contribució de les biblioteques a l'aprenentatge, a l'alfabetització i al desenvolupament social, cultural i econòmic.

Aplicació del Manifest

Els responsables a qualsevol nivell i la comunitat bibliotecària del món sencer són emplaçats a difondre aquest Manifest i a dur a terme els principis i accions expressats en aquest document.

Text aprovat el 18 de maig de 2010
Barcelona, maig de 2011